

DİYALİZ PRATIĞİNDE TEMEL BİLGİ VE UYGULAMALAR

Editörler

Seçil BEYECE İNCAZLI
Sevda TÜZÜN ÖZDEMİR
Gülseren KESKİN

© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayım ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN 978-625-8299-26-7	Sayfa ve Kapak Tasarımı Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı Diyaliz Pratiğinde Temel Bilgi ve Uygulamalar	Yayıncı Sertifika No 47518
Editörler Seçil BEYECE İNCAZLI ORCID iD: 0000-0002-6597-9956 Sevda TÜZÜN ÖZDEMİR ORCID iD: 0000-0002-9025-8325 Gülseren KESKİN ORCID iD: 0000-0001-9714-1824	Baskı ve Cilt Vadi Matbaacılık Bisac Code MED065000 DOI 10.37609/akya.2038

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

UYARI

Bu üründe yer alan bilgiler sadece lisanslı tıbbi çalışanlar için kaynak olarak sunulmuştur. Herhangi bir konuda profesyonel tıbbi danışmanlık veya tıbbi tanı amacıyla kullanılmamalıdır. Akademisyen Kitabevi ve alıcı arasında herhangi bir şekilde doktor-hasta, terapist-hasta ve/veya başka bir sağlık sunum hizmeti ilişkisi oluşturmaz. Bu ürün profesyonel tıbbi kararların eşleniği veya yedeği değildir. Akademisyen Kitabevi ve bağlı şirketleri, yazarları, katılımcıları, partnerleri ve sponsorları ürün bilgilerine dayalı olarak yapılan bütün uygulamalardan doğan, insanlarda ve ihazlarda yaralanma ve/veya hasarlardan sorumlu değildir.

İlaçların veya başka kimyasalların reçete edildiği durumlarda, tavsiye edilen dozunu, ilacın uygulanacak süresi, yöntemi ve kontraendikasyonlarını belirlemek için, okuyucuya üretici tarafından her ilaca dair sunulan güncel ürün bilgisini kontrol etmesi tavsiye edilmektedir. Dozun ve hasta için en uygun tedavinin belirlenmesi, tedavi eden hekimin hastaya dair bilgi ve tecrübelerine dayanak oluşturması, hekimin kendi sorumluluğundadır.

Akademisyen Kitabevi, üçüncü bir taraf tarafından yapılan ürüne dair değişiklikler, tekrar paketlemeler ve özelleştirmelerden sorumlu değildir.

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Son dönem böbrek yetersizliği, akut ya da kronik nedenlerle diyaliz ve organ transplantasyonu ile tedavinin sağlandığı bir hastalıktır. Tedavi ve bakımda amaç, hastaların birçok kısıtlayıcı faktör nedeniyle azalan yaşam kalitelerini yükseltmek, hastalığa bağlı morbidite ve mortalite oranlarını düşürmektir. Bu eser, konunun uzmanları ve uygulayıcıları tarafından büyük bir titizlikle yürütölen özverili bir çalışmanın ürünüdür. Bu kitabın ortaya çıkmasında emeği geöen tüm yazarlara ve kitabı yayına hazırlayarak basımını geröekleştiren Akademisyen Yayınevi'ne teşekkürü bir borö biliriz.

Kitabın; diyaliz uygulamasında rol alan tüm hemşire ve diyaliz teknikerlerine, öğrencilere ve hastalara yararlı olması dileğiyle...

Seöil BEYECE İNCAZLI
Sevda TÜZÜN ÖZDEMİR
Gölseren KESKİN

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1 GİRİŞ

Konu 1	Böbrek ve İdrar Yolları Anatomisi.....	1
	<i>Ahmet KESKİNOĞLU</i>	
Konu 2	Nefrolojide Sendromlar	11
	<i>İpek KAPLAN BULUT</i>	
Konu 3	Akut Böbrek Yetersizliği Tanımı, Sıklığı, Etiyolojisi, Belirtileri ve Tanı İşlemleri.....	15
	<i>Berna AKAY</i>	
Konu 4	Kronik Böbrek Yetersizliği Tanım, Sıklık, Etiyoloji, Belirtiler, Tanı İşlemleri.....	25
	<i>Serap ÖZER</i> <i>Adile AY</i>	
Konu 5	Renal Replasman Tedavileri.....	33
	<i>Mümtaz YILMAZ</i>	
Konu 6	Diyaliz Hastalarında Tıbbi Beslenme Tedavisi	49
	<i>Ezgi KARATAŞ</i> <i>Özge KÜÇÜKERDÖNMEZ</i>	
Konu 7	Diyaliz Hastalarında İlaç Kullanımı	67
	<i>Esra KARATAŞ</i>	
Konu 8	Kronik Böbrek Yetersizliği Olan Hastalarda Enfeksiyon Hastalıkları ve (Hasta ve Birim Korunma Önlemleri).....	81
	<i>Ayşegül ÇELİK</i>	

• İçindekiler

Konu 9	Diyaliz Hastalarında Palyatif Bakım.....	95
	<i>Yasemin YILDIRIM</i>	
	<i>Yağmur ARTAN</i>	
Konu 10	Kronik Böbrek Hastalıklarının Sosyal Hakları.....	109
	<i>Kübra Pınar GÜRKAN</i>	
Konu 11	Böbrek Hastalıklarının Önlenmesi ve Kontrolü	117
	<i>Fikriye ERSEL</i>	
Konu 12	Kronik Böbrek Hastalıklarında Tamamlayıcı Uygulamalar	127
	<i>Sema ÜSTÜNDAĞ</i>	

BÖLÜM 2 HEMODİYALİZ

Konu 13	Hemodiyalizin Temel Prensipleri	137
	<i>Eylem TOPBAŞ</i>	
Konu 14	Hemodiyaliz Makinası ve Alarmlar.....	147
	<i>Sevda TÜZÜN ÖZDEMİR</i>	
Konu 15	Hemodiyaliz Cihazı Sterilizasyon ve Dezenfeksiyon.....	157
	<i>Tülay AKSOY</i>	
Konu 16	Su Sistemi.....	165
	<i>Muhammet AKSOY</i>	
	<i>Tülay AKSOY</i>	
Konu 17	Hemodiyalizde Gerekli Malzemeler (Diyalizler, Arter ve Ven Setleri)	173
	<i>Tülay AKSOY</i>	
Konu 18	Vasküler Giriş Yolları ve Resirkülasyon	185
	<i>Aysun ÖZBEN</i>	

Konu 19	Santral venöz Kateter Bakımı	203
	<i>Sevgi ÖZTÜRK</i>	
Konu 20	Akut Hemodiyaliz Uygulamaları	215
	<i>Serap ŞEKER</i>	
Konu 21	Kronik Hemodiyaliz Uygulaması.....	223
	<i>Şenay ÖZTÜRK</i>	
Konu 22	Hemodiyalizde Kuru Ağırlık.....	241
	<i>Mürüvet ŞAHİN</i>	
Konu 23	Renal Replasman Tedavisi Sırasında Antikoagülasyon	247
	<i>Hanımgül DOKUMACI</i>	
Konu 24	Hemodiyalizde Akut Komplikasyonların Yönetimi.....	259
	<i>Gizem KORKUT</i> <i>Meltem Seziş DEMİRCİ</i>	
Konu 25	Kardiyovasküler Komplikasyonlar ve Yönetimi	277
	<i>Seçil BEYECE İNCAZLI</i>	
Konu 26	Gastrointestinal Komplikasyonlar ve Yönetimi.....	291
	<i>Gülcan BAKAN</i> <i>Şefika Tuğba YANGÖZ</i>	
Konu 27	Hemodiyalizde Hematolojik Komplikasyonlar ve Yönetimi.....	307
	<i>Nermin ERDOĞAN</i>	
Konu 28	Hemodiyalizin Endokrin Sistem Komplikasyonları ve Yönetimi	323
	<i>Derya GERESİNLİ</i>	
Konu 29	Hemodiyalizde Nörolojik Komplikasyonlar ve Yönetimi.....	341
	<i>Nermin ERDOĞAN</i>	
Konu 30	Psiko-Sosyal Komplikasyonlar ve Yönetimi.....	349
	<i>Gülseren KESKİN</i>	

- İçindekiler

Konu 31	Ev Hemodiyalizi.....	365
	<i>Zehra AYDIN</i>	

BÖLÜM 3 PERİTON DİYALİZİ

Konu 32	Periton Diyalizinin Temel Prensipleri.....	387
	<i>Göler NASUHBEOĞLU</i>	
Konu 33	Periton Diyalizinde Hasta Seçimi.....	401
	<i>Sevda TÜZÜN ÖZDEMİR</i>	
Konu 34	Periton Diyalizinde Kullanılan Malzemeler	413
	<i>Hatice ÖZGÜR YILDIRIM</i> <i>Sevda TÜZÜN ÖZDEMİR</i>	
Konu 35	Periton Diyaliz Reetelendirilmesi ve Diyaliz Yeterlilięi	429
	<i>Şükran KESKİN GÖZMEN</i>	
Konu 36	Periton Diyalizi Uygulaması.....	439
	<i>Zehra AYDIN</i>	
Konu 37	Periton Diyalizinde Enfeksiyöz ve Enfeksiyon Dışı Komplikasyonlar	453
	<i>Seil CONKAR TUNÇAY</i>	
Konu 38	Periton Diyalizi Katateri ve Bakımı	467
	<i>Zehra AYDIN</i>	
Konu 39	Periton Diyalizinde Hasta Eęitimi	483
	<i>Ayşen TOKTAY</i>	
Konu 40	Periton Diyalizi Hasta Takibi ve Ev Ziyaretleri	499
	<i>Mürşide VERGİLİ</i>	

YAZARLAR

Dr. Öğr. Üyesi Berna AKAY

Bandırma Onyeddi Eylül Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik
Bölümü

ID 0000-0002-8316-6545

Muhammet AKSOY

Sağlık Teknikeri, İzmirli Sağlık

ID 0000-0002-1292-6869

Tülay AKSOY

Sağlık Teknikeri, Ege Üniversitesi Tıp
Fakültesi Hastanesi

ID 0000-0002-8893-0207

Arş. Gör. Yağmur ARTAN

Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi
İç Hastalıkları Hemşireliği AD.

ID 0000-0002-9723-9127

Uzm. Hemşire Adile AY

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi
Hastanesi Genel Cerrahi AD., Ege
Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü,
Doktora Öğrencisi

ID 0000-0003-0278-4841

Dr. Öğr. Üyesi Zehra AYDIN

Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık
Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

ID 0000-0003-1968-6113

Doç. Dr. Gülcan BAKAN

Pamukkale Üniversitesi Sağlık
Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü
İç Hastalıkları Hemşireliği AD.

ID 0000-0002-9994-6124

Prof. Dr. Meltem Seziş DEMİRCİ

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi İç
Hastalıkları AD., Nefroloji BD.

ID 0000-0001-9936-9059

Hemşire Hanımgül DOKUMACI

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi
Hastanesi Diyaliz Ünitesi

ID 0000-0002-0596-2263

Uzm. Hem. Nermin ERDOĞAN

İstanbul ve Bursa Koç Diyaliz
Merkezleri Kalite Direktörü,

ID 0000-0003-1167-8995

- Yazarlar

Öğr. Gör. Fikriye ERSEL

Ege Üniversitesi, Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü

ID 0000-0003-3823-3603

Uzm. Hem. Derya GERESİNLİ

Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi

ID 0000-0003-0254-8152

Uzm. Dr. Şükran KESKİN GÖZMEN

SBÜ Dr Behçet Uz Çocuk Hastalıkları ve Cerrahisi SUAM Çocuk Nefroloji Kliniği

ID 0000-0001-5052-1902

Öğr. Gör. Dr. Kübra Pınar GÜRKAN

Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Halk Sağlığı Hemşireliği AD.

ID 0000-0002-0279-8189

Öğr. Gör. Dr. Seçil BEYECE İNCAZLI

Ege Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Diyaliz Programı

ID 0000-0002-6597-9956

Öğr. Gör. Esra KARATAŞ

Ege Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Eczane Hizmetleri Programı

ID 0000-0003-2187-4324

Öğr. Gör. Dr. Ezgi KARATAŞ

Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü

ID 0000-0003-0418-7282

Prof. Dr. Gülseren KESKİN

Ege Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Diyaliz Programı

ID 0000-0001-9714-1824

Doç. Dr. Ahmet KESKİNOĞLU

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD., Çocuk Nefrolojisi BD.

ID 0000-0002-8725-5190

Doç. Dr. İpek KAPLAN BULUT

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD., Çocuk Nefrolojisi BD.

ID 0000-0001-5430-3136

Uzm. Dr. Gizem KORKUT

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları AD., Nefroloji BD.

ID 0000-0003-3042-9572

Doç. Dr. Özge KÜÇÜKERDÖNMEZ

Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü

ID 0000-0003-2228-8917

Hem. Güler NASUHBEOĞLU

Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi
Nefroloji., Periton Diyaliz Ünitesi

ID 0000-0003-1889-2580

Hem. Ayşen TOKTAY

SBÜ Behçet Uz Çocuk Hastalıkları
ve Cerrahisi Eğitim ve Araştırma
Hastanesi

ID 0000-0002-0314-710X

Dr. Öğr. Üyesi Eylem TOPBAŞ

Amasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği
AD.

ID 0000-0002-9979-4722

Doç. Dr. Seçil CONKAR TUNÇAY

Ege Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve
Hastalıkları AD., Çocuk Nefroloji BD.

ID 0000-0002-2491-9914

Hem. Mürşide VERGİLİ

Müşteri Yöneticisi, Baxter Türkiye
Renal Hizmetler A.Ş.

ID 0000-0001-8811-8668

Arş. Gör. Dr. Şefika Tuğba YANGÖZ

Pamukkale Üniversitesi Sağlık
Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü
İç Hastalıkları Hemşireliği AD.

ID 0000-0001-971102620

Hem. Hatice ÖZGÜR YILDIRIM

Müşteri Yöneticisi, Baxter Türkiye
Renal Hizmetler A.Ş.

ID 0000-0003-1504-4930

Doç. Dr. Mümtaz YILMAZ

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi İç
Hastalıkları Nefroloji BD.

ID 0000-0002-8585-0770

Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül ÇELİK

İzmir Bakırçay Üniversitesi, Sağlık
Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü,
Onkoloji Hemşireliği AD.

ID 0000-0003-1786-0309

Prof. Dr. Yasemin YILDIRIM

Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi
İç Hastalıkları Hemşireliği AD.

ID 0000-0002-8970-3743

Uzm. Hem. Aysun ÖZBEN

Simav Doç. Dr. İsmail Karakuyu Devlet
Hastanesi

ID 0000 0002 5244 5373

Öğr. Gör. Sevda TÜZÜN ÖZDEMİR

İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu
Diyaliz Programı

ID 0000-0002-9025-8325

• Yazarlar

Doç. Dr. Serap ÖZER

Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi,
İç Hastalıkları Hemşireliği AD.

ID 0000-0002-8903-1596

Öğr. Gör. Sevgi ÖZTÜRK

Ege Üniversitesi Atatürk Sağlık
Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

ID 0000-0001-5339-9623

Öğr. Gör. Şenay ÖZTÜRK

İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu,
Diyaliz Bölümü

ID 0000-0002-7208-5395

Dr. Öğr. Üyesi Sema ÜSTÜNDAĞ

Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi,
Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik
Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği AD.

ID 0000-0001-5010-1756

Hem. Mürüvet ŞAHİN

Bakırçay Üniversitesi Çiğli Eğitim ve
Araştırma Hastanesi

ID 0000-0001-9520-8418

Hem. Serap ŞEKER

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk
Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Hemodiyaliz Kliniği

ID 0000-0002-7836-9452